

رابطه‌ی شادکامی و رضایت زناشویی در بین زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار شهر اراک

دکتر مجتبی امیری مجد^۱

فاطمه زری مقدم^۲

چکیده:

هدف از این پژوهش بررسی رابطه‌ی شادکامی و رضایت زناشویی در بین زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار شهر اراک بود. جامعه‌ی آماری شامل کلیه زنان شاغل در آموزش و پرورش شهر اراک و زنان خانه‌دار شهر اراک بود. از میان زنان شاغل ۱۰۰ نفر به روش نمونه‌گیری سیستماتیک و از میان زنان خانه‌دار ۱۰۰ نفر که با زنان شاغل از نظر تعداد سال‌های زندگی مشترک و تعداد فرزندان هم‌تا سازی شده بودند انتخاب شدند که از نمونه‌ی زنان شاغل ۱۹ نفر و از نمونه‌ی زنان خانه‌دار ۲۷ نفر به دلیل عدم همکاری از نمونه حذف شدند. ابزارهای پژوهش شامل پرسشنامه شادکامی آکسفورد و پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ بودند. داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی شامل میانگین و انحراف استاندارد و آمار استنباطی شامل آزمون همبستگی پیرسون، آزمون تی و آزمون خی دو تحلیل شدند. نتایج نشان داد که: ۱- بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان شاغل رابطه وجود دارد، ۲- بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار رابطه وجود دارد، ۳- میزان شادکامی زنان خانه‌دار و شاغل متفاوت نیست، ۴- میزان رضایت زناشویی زنان شاغل و خانه‌دار تفاوتی نداشت.

واژه‌های کلیدی:

شادکامی، رضایت زناشویی، شاغل بودن

۱- استادیار روان‌شناسی، گروه روان‌شناسی، دانشکده‌ی علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر

Email: amirimajd@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد روان‌شناسی عمومی

مقدمه

انسان از دیرباز به دنبال این بوده که چگونه می‌تواند بهتر زندگی کند و چه چیزی بیشتر موجبات رضایتش را فراهم می‌کند و با چه سازوکارهایی می‌تواند از زندگی در این دنیا لذت ببرد.

در سال‌های اخیر با گسترش روان‌شناسی مثبت نگر مطالعه‌ی شادکامی محور اساسی پژوهش‌های این حیطه بوده است. اهمیت نقش شادی در بهداشت روانی، سلامت جسمانی، کارآمدی، بهره‌وری و مشارکت‌های اجتماعی موجب افزایش توجه محققان حوزه‌های روان‌شناسی، علوم زیستی و علوم اجتماعی به عوامل مؤثر بر شادی شده است (نشاط دوست، ۱۳۸۶).

روان‌شناسی قرن بیستم، بیشتر بر هیجان‌های منفی نظیر افسردگی و اضطراب تمرکز کرده بود تا بر هیجان‌های مثبتی نظیر شادی و بهزیستی. هدف مطالعات روانشناختی بیشتر آن بوده است که بیماری‌های روانی را مورد بحث و گفتگو قرار دهد و درمان آنها هدف اصلی بوده است. به عبارتی دیگر، تعریف سلامتی مترادف با فقدان بیماری‌های روانی و علایم بیمارگونه تلقی شده است، در حالی که از دهه‌ی ۱۹۸۰ به بعد در تعریف سلامتی تغییر و تحول بسیاری پدید آمده است. متون روان‌شناسی سلامت تنها به جنبه‌های منفی بیماری‌ها و رفع آثار منفی آنها در افراد محدود نمی‌شود، همان طور که در تعریف سازمان بهداشت جهانی به سلامت از جنبه‌ی مثبت آن تأکید شده است و فرد سالم کسی است که به لحاظ زیستی، روانی و اجتماعی از شرایط معینی برخوردار باشد (بوم و همکاران، ۲۰۰۱، به نقل از کرمی نوری، ۱۳۸۱).

ویژگی مهم روانی که فرد سالم می‌بایست از آن برخوردار باشد، احساس بهزیستی یا شادکامی است. این احساس این گونه تعریف می‌شود: احساس مثبت و رضامندی عمومی از زندگی که شامل خود و دیگران در حوزه‌های خانواده، شغل و... است.

پژوهش در مورد عوامل مؤثر بر شادمانی در دهه ۱۹۸۰ تا آنجا پیش رفت که کاستا و مک کرا مدعی کشف ژن شادی شدند. این دو روان‌شناس شادمانی را عمدتاً به برون‌گرایی و ثبات هیجانی مربوط ساختند و از آنجا که این ویژگی‌های شخصیتی نیز تا حد زیادی مبنای ژنتیک دارند، ادعای فوق مطرح شد (آیزنک، ۱۹۹۰، به نقل از میر شاه جعفری، ۱۳۸۱).

داینر (۱۹۸۵) معتقد است که شادمانی حداقل سه جزء دارد که عبارتند از: عاطفه مثبت، عاطفه منفی و متغیرهایی مانند رضایت از زندگی. عاطفه مثبت با برون گرایی و عاطفه منفی با روان رنجوری ارتباط دارد.

عزت نفس نیز یکی از عواملی است که بر میزان شادمانی افراد تأثیر زیادی دارد. وارت و ویلسون (۲۰۰۱، به نقل از مرادی، ۱۳۸۴) عزت نفس را اساسی‌ترین عامل شادی می‌دانند و گزارش کرده‌اند که عزت نفس یکی از مهم‌ترین پیش بینی کننده‌های شادی است. اهمیت عزت نفس در ایجاد شادمانی به حدی است که برخی از صاحب نظران و پژوهشگران روان‌شناسی شادی، از جمله آرگیل (۲۰۰۱) آن را جزء جدایی ناپذیر شادمانی می‌دانند. شباهت زیاد پرسشنامه‌های سنجش شادی و پرسشنامه‌های عزت نفس گواهی بر این مدعاست.

مایرز (۲۰۰۰) معتقد است اعتقاد مذهبی تأثیر بسیار زیادی بر میزان شادمانی دارد. اعتقاد مورد نظر مایرز اعتقادی است که حمایت اجتماعی، هدفمندی، احساس پذیرفته شدن و امیدواری را برای فرد به ارمغان می‌آورد.

تحقیقی که هوپکه (۲۰۰۱؛ به نقل از مرادی، ۱۳۸۴) با همکاری دانشگاه هاروارد و مرکز بشر دوستی دانشگاه ایندیانا انجام داد نشان داد افرادی که از نظر روابط اجتماعی مهارت بیشتری دارند و بهتر می‌توانند با مردم رابطه برقرار کنند نسبت به افرادی که از نظر مالی غنی تر ولی روابط اجتماعی مطلوبی ندارند، شادمان‌ترند.

آرگیل (۲۰۰۱) معتقد است بین درآمد و شادمانی ارتباط مثبت وجود دارد، اما پژوهش‌های وی نشان می‌دهند که این ارتباط در بین اقشار کم درآمد بیشتر است، یعنی درآمد تا اندازه‌ای که نیازهای مادی افراد را برطرف می‌سازد بر شادمانی تأثیر دارد، ولی درآمد بیش از حد مورد نیاز شادمانی را افزایش نمی‌دهد.

سلامت و شادمانی بایکدیگر ارتباط دارند. برخی از تحقیقات از جمله مطالعات علی پور (۱۳۷۹) بیانگر این نکته است که شادی، دستگاه ایمنی را تقویت می‌کند و تقویت دستگاه ایمنی، سلامتی فرد را بهبود می‌بخشد. وینهون (۱۹۸۴) نیز ارتباط شادمانی با سلامت را چنین بیان می‌کند که اولاً فقدان شادمانی استرس زاست و استرس می‌تواند بیماری‌های خطرناکی به وجود آورد. ثانیاً فرد شادمان در صورت مواجهه بایک بیماری سخت بهتر می‌تواند از پس آن برآید و ثالثاً شادمانی برای رشد روانی فرد لازم و مفید است، زیرا

شادمانی به شخص کمک می‌کند که با فشارهای روانی مقابله کند. برخی دیگر از صاحب نظران از جمله مایرز (۲۰۰۰) معتقدند که وجود سلامتی شرط اول شادمانی است. رضایت زناشویی نیز یکی از متغیرهای مهمی است که در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود. رضایت زناشویی در واقع نگرشی مثبت و لذت بخش است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی دارند (سلیمانیان، ۱۳۷۶). اولسون (۱۹۸۹) برای چرخه‌ی زندگی خانوادگی مراحل را مطرح می‌کند و معتقد است که میزان رضایت زناشویی در هریک از این مراحل متفاوت است. شلزنیکر (۱۹۸۳)، به نقل از سردمدی، (۱۳۸۵) در تحقیقی که به بازنگری اطلاعات مربوط به ازدواج‌های بادوام و رضامندی زناشویی پرداخته است، سه منحنی چرخه زندگی ارائه می‌دهد:

- تنزل خطی بعد از دوره‌ی ماه عسل
- روند منحنی شکل که در آن دوره، خانه تهی از فرزندان است و مهم‌ترین رویداد، افزایش استقلال است.
- یک منحنی U شکل که بایک نقطه‌ی اوج در سال‌های اول و تنزل در هنگام تولد فرزندان و در نهایت صعود منحنی با رفتن فرزندان از خانواده همراه است. میشل (۱۹۶۸) عقیده دارد نارضایتی زن در موقع مدرسه رفتن فرزندان بیش از هر زمان دیگری است اما به محض اینکه فرزندان به سن نوجوانی می‌رسند، رضایت زن افزایش می‌یابد و تا دوره‌های بعد همچنان ادامه دارد. با توجه به مباحث مطرح شده، در این پژوهش قصد داریم فرضیه‌های زیر را آزمایش کنیم:

۱. بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان شاغل فرهنگی رابطه وجود دارد.
۲. بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار رابطه وجود دارد.
۳. میزان شادکامی زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار متفاوت است.
۴. میزان رضایت زناشویی زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار متفاوت است.

روش تحقیق

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه در این پژوهش عبارت است از کلیه زنان متأهل (شاغل فرهنگی و خانه‌دار) که در سال ۱۳۸۸ در شهر اراک زندگی می‌کردند. تعداد زنان متأهل فرهنگی حدود ۳۰۰۰ نفر بود

ولی تعداد افراد جامعه زنان متأهل خانه‌دار مشخص نبود. در این جامعه ویژگی مشترک عبارت بود از: زنانی که متأهل بودند و همچنین محل اقامت آنها شهر اراک بود.

نمونه مورد پژوهش

در این تحقیق برای انتخاب زنان شاغل فرهنگی، زنان شاغل در سازمان آموزش و پرورش شهر اراک انتخاب شدند که تعداد آنها ۳۰۰۰ نفر بود. برای انتخاب حجم نمونه، با توجه به اینکه پژوهش از نوع همبستگی است و حداقل تعداد نمونه‌ی مناسب برای این نوع تحقیق ۵۰ نفر است (دلاور، ۱۳۷۹) و با در نظر گرفتن افت نمونه و برای اطمینان بیشتر، حجم نمونه ۱۰۰ نفر و به روش نمونه‌گیری سیستماتیک انتخاب شد و برای گروه زنان خانه‌دار نیز ۱۰۰ زن متأهل خانه‌دار که با گروه شاغلین از نظر تعداد سال‌های زندگی مشترک و تعداد فرزندان هم‌تا سازی شده بودند انتخاب شدند. از گروه شاغلان ۱۹ نفر به دلیل عدم همکاری و تکمیل پرسشنامه به صورت ناقص، از نمونه خارج شدند و به ۸۱ نفر تقلیل یافتند و همچنین در گروه زنان خانه‌دار نیز پس از جمع آوری پرسشنامه‌ها ۲۷ نفر به دلیل عدم تکمیل پرسشنامه از نمونه زنان خانه‌دار خارج شدند و تعداد آنها به ۷۳ نفر کاهش یافت و کار مقایسه بین ۸۱ نفر زن متأهل شاغل و ۷۳ نفر زن متأهل خانه‌دار انجام شد.

ابزار پژوهش

ابزارهای به کار رفته در این پژوهش عبارت بودند از:

۱. پرسشنامه شادکامی آکسفورد.
۲. پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ.

پرسشنامه شادکامی آکسفورد

این پرسشنامه توسط آرگیل و لو (۱۹۹۰) تهیه شده و ۲۹ ماده دارد. هریک از سوال‌های این آزمون ۴ گزینه دارد که از ۰ تا ۳ نمره به آنها اختصاص می‌یابد. بنابراین حداکثر نمره آزمون ۸۷ است. روایی و پایایی این پرسشنامه در تحقیقات متعددی مورد بررسی قرار گرفته است، به عنوان مثال آرگیل و لو (۱۹۹۰) پایایی این پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ در مورد ۳۴۷ آزمودنی بررسی کردند و ضریب آلفای ۰/۹۰ را به دست آوردند. همچنین علی پور و هریس آگاه (۱۳۸۶) اعتبار و روایی پرسشنامه‌ی شادی آکسفورد را

بررسی کردند که در این بررسی آلفای کرونباخ برای کل فهرست برابر با ۰/۹۱ بود. علی پور و نور بالا (۱۳۷۹) نیز به منظور بررسی روایی صوری پرسشنامه‌ی شادکامی از ۱۰ متخصص (روان‌شناس و روان‌پزشک) نظر خواهی کردند که همگی توانایی پرسشنامه آکسفورد را برای سنجش شادکامی تأیید کردند. همچنین برای سنجش روایی عاملی این پرسشنامه از روش تحلیل عوامل استفاده شد که توانست ۵۷ درصد واریانس کل را تبیین کند و آلفای کرونباخ هریک از عوامل پنج گانه به صورت جدول شماره‌ی ۱ به دست آمد.

جدول ۱: روایی عاملی پرسشنامه شادکامی بر اساس آلفای کرونباخ در تحقیق علی پور و نور بالا

زیر مقیاس	رضایت	خلق مثبت	سلامتی	کارآمدی	عزت نفس
آلفا	۰/۸۹	۰/۸۴	۰/۸۱	۰/۶۸	۰/۵۸

نمره‌گذاری پرسشنامه‌ی شادکامی آکسفورد

این آزمون شامل ۲۹ عبارت چهار گزینه‌ای است که نمره گذاری گزینه‌های هر عبارت به ترتیب عبارت است از:

الف: ۰ ب: ۱ ج: ۲ د: ۳

بدین ترتیب بالاترین نمره‌ای که آزمودنی می‌تواند در این مقیاس کسب کند ۸۷ است که بیانگر بالاترین حد شادکامی بوده و کمترین نمره این مقیاس ۰ است که مؤید ناراضی بودن آزمودنی از زندگی و افسردگی فرد است. نمره بهنجار این آزمون بین ۴۰ تا ۴۲ است.

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ

در تحقیق حاضر به منظور اندازه‌گیری رضایت زناشویی از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ استفاده شد. این پرسشنامه توسط اولسون (۱۹۸۹) طراحی شده است که به منظور ارزیابی زمینه‌های بالقوه مشکل زا و شناسایی زمینه‌های قدرت و پربارسازی روابط زناشویی به کار می‌رود.

این آزمون دارای دو فرم ۱۱۵ سوالی و ۱۲۵ سوالی است که از ۱۲ خرده آزمون تشکیل شده است. فرم اصلی با توجه به زیاد بودن سوالات پرسشنامه موجب خستگی آزمودنی‌ها می‌شد. سلیمانیان (۱۳۷۶) فرم کوتاهی از این پرسشنامه را تهیه کرد که ۴۷ سوال دارد. در فرم اصلی پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ پایایی پرسشنامه به روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش شده است. سلیمانیان پایایی فرم کوتاه پرسشنامه را از طریق محاسبه ضریب

آلفای کرونباخ ۹۰ / گزارش کرد (فاتحی زاده، ۱۳۸۴). در پژوهش حاضر از فرم کوتاه این پرسشنامه استفاده شده است.

وادسبای (Vadesbay) (به نقل از پویا منش، ۱۳۸۷) در زمینه روایی و اعتبار آزمون تحقیقات گسترده‌ای انجام داده است، به طوری که میزان پایایی آزمون به روش بازآزمایی بین ۶۵٪ تا ۹۴٪ و قدرت تمیز آن را ۹۰٪ گزارش نموده است. بررسی‌های انجام شده به کمک این مقیاس بر روی زوج‌های خوشبخت، پایدار، طلاق گرفته و در حال طلاق، روایی این مقیاس را تأیید نموده‌اند.

نمره گذاری پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ

این پرسشنامه به صورت پنج گزینه‌ای (که در اصل یک نگرش سنج از نوع لیکرت است) در نظر گرفته شده است که به هر گزینه آن از یک تا پنج امتیاز داده می‌شود. نمره‌های محاسبه شده بر اساس جدول نرم تفسیر می‌شوند که در آن، میانگین برابر ۵۰ و انحراف معیار ۱۰ می‌باشد. بر اساس جدول نرم:

نمره‌های کمتر از ۳۰ نشانگر نارضایتی شدید همسران از روابط زناشویی است.

نمره‌های بین ۳۰ تا ۴۰ نشانگر عدم رضایت از روابط زناشویی همسران است.

نمره‌های بین ۴۰ تا ۶۰ نشانگر رضایت نسبی و متوسط از روابط زناشویی همسران است.

نمره‌های بین ۶۰ تا ۷۰ نشانگر رضایت زیاد همسران از روابط زناشویی است.

نمره‌های بالاتر از ۷۰ نشانگر رضایت فوق العاده از روابط زناشویی بین همسران است.

روش اجرا

در این تحقیق، پس از انتخاب افراد نمونه در گروه شاغل و مراجعه به مدرسه‌ای که در آن مشغول به کار بودند، به تک تک معلمان، پرسشنامه‌های شادکامی آکسفورد، رضایت زناشویی انریچ و فرم اطلاعات فردی (شامل تعداد سال‌های زندگی مشترک، میزان تحصیلات، تعداد فرزندان، وضعیت اقتصادی) تحویل و در مورد چگونگی تکمیل پرسشنامه‌ها توضیح داده شد. پس از تکمیل پرسشنامه‌ها، محقق آنها را جمع آوری نمود.

در گروه زنان خانه‌دار نیز پس از آنکه افراد نمونه انتخاب و مشخص شدند، به هریک از افراد پرسشنامه‌ها داده شد و بعد از توضیحات کامل در مورد چگونگی تکمیل آنها و اطمینان خاطر دادن از محرمانه ماندن اطلاعات، پرسشنامه‌ها به وسیله آنها تکمیل و توسط محقق جمع آوری و سپس تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

الف) یافته‌های توصیفی

جدول ۲: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای شادکامی و رضایت زناشویی در زنان شاغل فرهنگی

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد
شادکامی	۴۴/۸۰	۱۲/۳۹۰	۸۱
رضایت زناشویی	۱۶۷/۵۳	۲۸/۰۵۷	۸۱

جدول ۳: میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	تعداد
شادکامی	۴۰/۰۸	۱۳/۳۶۳	۷۳
رضایت زناشویی	۱۷۱/۶۴	۲۴/۵۵۱	۷۳

ب) یافته‌های استنباطی

۱- بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان شاغل فرهنگی رابطه وجود دارد.

جدول ۴: همبستگی رضایت زناشویی و شادکامی در زنان شاغل

شادکامی	متغیر رضایت زناشویی
۰/۵۹۶	ضریب همبستگی پیرسون
۰/۵	سطح معنی داری
۸۱	حجم نمونه

همان طور که در جدول شماره‌ی ۴ مشاهده می‌کنید بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان شاغل فرهنگی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. یعنی با افزایش یک متغیر، متغیر دیگر نیز افزایش پیدا می‌کند. بدین معنی که با افزایش شادکامی در زنان شاغل فرهنگی رضایت زناشویی آنها نیز افزایش پیدا می‌کند.

۲- بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار رابطه وجود دارد.

جدول ۵: همبستگی شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار

متغیر رضایت زناشویی	شادکامی
ضریب همبستگی پیرسون	.۵۱۱
سطح معنی داری	.۵
حجم نمونه	۷۳

همان طور که در جدول شماره ۵ مشاهده می‌کنید بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار رابطه مثبت معناداری وجود دارد یعنی با افزایش یک متغیر، متغیر دیگر نیز افزایش پیدا می‌کند. بدین معنی که با افزایش شادکامی در زنان خانه‌دار رضایت زناشویی آنها نیز افزایش پیدا می‌کند.

۳- میزان شادکامی زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار متفاوت است.

جدول ۶: آزمون t برای گروه‌های مستقل (شاغل فرهنگی و خانه‌دار)

متغیر	تی (t)	درجه آزادی	تفاوت میانگین	خطای استاندارد میانگین	سطح معنی داری
شادکامی	۰/۳۴۷	۱۵۲	۰/۷۲۰	۲/۰۷۵	۰/۷۲۹

همان طور که در جدول شماره ۶ مشاهده می‌کنید زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار از نظر شادکامی تفاوت معناداری با هم ندارند. یعنی آنها از نظر شادکامی مثل هم هستند.

۴- میزان رضایت زناشویی زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار متفاوت است.

جدول ۷: آزمون t برای مقایسه گروه‌های مستقل (شاغل فرهنگی و خانه‌دار)

متغیر	تی (t)	درجه آزادی	تفاوت میانگین	خطای استاندارد میانگین	سطح معنی داری
رضایت زناشویی	۰/۹۶۳	۱۵۲	-۴/۱۱۳	۴/۲۶۹	۰/۳۳۷

همان طور که در جدول شماره ۷ مشاهده می‌کنید زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار از نظر رضایت زناشویی تفاوت معناداری با هم ندارند. یعنی آنها از نظر رضایت زناشویی مثل هم هستند.

بحث و نتیجه‌گیری

در این قسمت به بحث و نتیجه‌گیری درباره‌ی نتایج به دست آمده خواهیم پرداخت. به این منظور ابتدا هر یک از فرضیه‌های پژوهش مطرح می‌شود. سپس نتایج به دست آمده در مورد آنها ارائه می‌شود. همچنین با ارائه شواهد پژوهشی مربوط به هر فرضیه دلایل احتمالی تأیید یا رد هر فرضیه بررسی می‌شود.

نتایج نشان داد که بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان شاغل فرهنگی رابطه وجود دارد. این یافته با نتایج تحقیقات (والانینگام، جانسون و آماتو، ۲۰۰۱) منطبق است. این بدین معنی است که هر چقدر شادکامی بیشتر باشد به همان اندازه نیز میزان رضایت از زندگی زناشویی در زنان شاغل فرهنگی بیشتر است. این ممکن است به دلیل این باشد که با افزایش شادکامی در زندگی، خلق افراد بالا رفته و دیدگاه‌های آنها در مورد مسائل زندگی جنبه‌ی مثبت‌تری به خود می‌گیرد. همچنین در خلق بالا رفتارهای مثبت و منطقی بیشتر است و واکنش‌های مثبت دیگران را نیز به همراه دارد و این می‌تواند باعث رضامندی زناشویی گردد.

در این پژوهش فرضیه شماره دوم یعنی «بین شادکامی و رضایت زناشویی در زنان خانه‌دار رابطه وجود دارد» مورد تأیید قرار گرفت. این یافته با نتایج تحقیقات (والانینگام، جانسون و آماتو، ۲۰۰۱؛ اسپون، ۲۰۰۲) منطبق است. این بدین معنی است که هر چقدر شادکامی بیشتر باشد به همان اندازه نیز میزان رضایت از زندگی زناشویی در زنان خانه‌دار بیشتر است. این ممکن است به دلیل این باشد که با افزایش شادکامی در زندگی، هیجانات مثبت در زوجین بیشتر شده و باعث می‌شود که مشکلات را به عنوان یک پدیده مثبت ارزیابی کنند. در این صورت با ارتباط متقابل مناسب که ریشه در هیجانات مثبت دارد مشکلات را حل می‌کنند و به رضایت در زندگی می‌رسند.

در این پژوهش فرضیه شماره سه یعنی «میزان شادکامی زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار متفاوت است» تأیید نشد. این یافته با نتایج تحقیقات (برادی، فین چام و بیچ، ۲۰۰۰) منطبق است. یعنی زنان شاغل و خانه‌دار از نظر شادکامی مثل هم هستند و شاغل یا خانه‌دار بودن هیچ تأثیری بر شادکامی آنها ندارد. این ممکن است به این دلیل باشد که به خاطر بقای نسل بشر و غریزه مادری در زنان، شادکامی به صورت ارثی در وجود زن نهاده شده است. شادکامی برای نگهداری از فرزند و حفظ نهاد خانواده و ایجاد امنیت و آرامش برای اعضای خانواده ضروری است.

در این پژوهش فرضیه چهارم یعنی «میزان رضایت زناشویی زنان شاغل فرهنگی و خانه‌دار متفاوت است» تأیید نشد. این یافته با نتایج تحقیق (حفاظی طرقله، فیروز آبادی و حق شناس، ۱۳۸۵) منطبق است. یعنی زنان شاغل و خانه‌دار هر دو رضایت زناشویی یکسانی دارند و این تصور که شغل باعث عدم رضایت زناشویی می‌شود درست نیست.

در مورد یافته‌های جانبی این تحقیق قابل ذکر است که بین میزان تحصیلات با شادکامی و رضایت زناشویی رابطه‌ای دیده نشد که با پژوهش عطاری (۱۳۸۵) همسو و با نتایج تحقیقات رحیمی (۱۳۸۵) و بنائیان (۱۳۸۵) غیر همسوست. بین تعداد سال‌های زندگی مشترک با شادکامی و رضایت زناشویی رابطه‌ای مشاهده نشد که با نتایج تحقیقات فاتحی زاده (۱۳۸۴)، رحیمی (۱۳۸۵)، عطاری (۱۳۸۵)، باغبانی سیچانی (۱۳۸۶) و ایمهوند و اویازو (۲۰۰۸) غیر همسوست. بین تعداد فرزندان با شادکامی و رضایت زناشویی رابطه‌ای دیده نشد که با نتایج تحقیقات باغبانی سیچانی (۱۳۸۶)، رحیمی (۱۳۸۵) و عطاری (۱۳۸۵) غیر همسوست. همچنین بین وضعیت اقتصادی با شادکامی و رضایت زناشویی ارتباطی دیده نشد که با نتایج پژوهش‌های اسچون (۲۰۰۲)، عطاری (۱۳۸۵) و باغبانی سیچانی (۱۳۸۶) ناهمخوان است.

بدون شک دشوارترین پژوهش‌ها، پژوهش‌هایی است که در حیطه‌ی علوم انسانی انجام می‌گیرد. علت دشواری چنین تحقیقاتی موضوع پژوهش، یعنی انسان است. انسان موجودی است که هر چقدر هم انعطاف پذیر باشد در هنگام مواجهه با ارزشیابی توسط دیگران از خود مقاومت نشان می‌دهد. از سوی دیگری از رایج‌ترین ابزارهای پژوهش در علوم انسانی پرسشنامه است و با توجه به اینکه تکمیل پرسشنامه توسط آزمودنی‌ها منجر به احساس خود فاش‌سازی برای دیگران می‌شود و خود فاش‌سازی نیز موجب احساس زخم‌پذیری می‌گردد، بنابراین ارائه اطلاعات غیر واقعی در هنگام تکمیل پرسشنامه از سوی آزمودنی‌ها امری بدیهی است. به همین دلیل یکی از مشکلات این پژوهش و دیگر پژوهش‌هایی که از پرسشنامه استفاده می‌کنند، عدم اطمینان کافی از اطلاعاتی است که آزمودنی‌ها به واسطه‌ی تکمیل پرسشنامه ارائه کرده‌اند و شاید این یکی از دلایل عدم تأیید فرضیه‌های فرعی در این تحقیق باشد.

منابع فارسی

۱. باغبان سیچانی، ایران؛ احمدی علون آبادی، سید احمد؛ غلامعلیان، فهیمه. (۱۳۸۶). مروری بر دیدگاه‌های کیفیت زناشویی و عوامل مؤثر بر آن. **مجموعه مقالات هفته‌ی پژوهش**.
۲. بنائیان، شایسته؛ پروین، ندا؛ کاظمیان، افسانه. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط سلامت روانی و رضایت زناشویی زنان متأهل بروجنی. **مجله‌ی علمی دانشکده‌ی پرستاری و مامایی همدان**، دوره‌ی چهاردهم، شماره‌ی ۲.
۳. پویا منش، جعفر؛ احدی، حسن؛ مظاهری، محمد علی؛ دلاور، علی. (۱۳۸۷). مقایسه اثربخشی مداخلات مبتنی بر نظریه‌ی الیس به دو روش مشاوره‌ی گروهی رو در رو و اینترنتی در افزایش رضایت زناشویی. **مجله‌ی تحقیقات علوم رفتاری**، دوره‌ی ۶ شماره‌ی ۲.
۴. حفاظی طریقه، میترا؛ فیروزآبادی، علی؛ حق شناس، حسن. (۱۳۸۵). بررسی ارتباط بین اجزاء عشق و رضایت‌مندی زوجی، **مجله‌ی دانشگاه علوم پزشکی مازندران**، دوره‌ی شانزدهم، شماره‌ی ۵.
۵. دلاور، علی. (۱۳۷۹). **روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی**. تهران: ویرایش.
۶. رحیمی، مینا؛ شمس خرم آبادی، قدرت اله. (۱۳۸۵). بررسی فاکتورهای مهم در بهبود روابط جنسی همسران. **خلاصه مقالات سومین کنگره‌ی سراسری خانواده و سلامت جنسی**. تهران: مرکز آفرینش‌های فرهنگی - هنری.
۷. سرمدی، افسانه. (۱۳۸۵). رابطه‌ی بین پنج عامل شخصیت NEO-R و رضایت زناشویی. پایان نامه‌ی چاپ نشده‌ی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک.
۸. سلیمانیان، علی. (۱۳۷۶). بررسی تاثیر تفکرات غیر منطقی بر ناراضیتی زناشویی. پایان نامه‌ی چاپ نشده‌ی کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم تهران.
۹. صالحی فردی، جواد. (۱۳۷۸). رضایت‌مندی زناشویی. **فصلنامه تازه‌های روان درمانی**. سال چهارم، شماره‌های ۱۳ و ۱۴.
۱۰. علی پور، احمد؛ آگاه هریس، مژگان. (۱۳۸۶). اعتبار و روایی فهرست شادکامی آکسفورد در ایرانی‌ها. **فصلنامه روانشناسان ایرانی**، شماره‌ی ۱۲.
۱۱. علی پور، احمد؛ نور بالا، احمد علی. (۱۳۷۸). بررسی مقدماتی پایداری و روایی پرسشنامه‌ی شادکامی آکسفورد در دانشجویان دانشگاه تهران. **مجله‌ی اندیشه و رفتار**، شماره ۱ و ۲.
۱۲. عطاری، یوسفعلی؛ امان اللهی فرد، عباس؛ مهرابی زاده هنرمند، مهناز. (۱۳۸۵). بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و عوامل فردی و خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز. **مجله‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی**، شماره ۶.
۱۳. فاتحی زاده، مریم؛ احمدی، سید احمد. (۱۳۸۴). بررسی رابطه الگوهای ارتباطی و میزان رضایت‌مندی زناشویی زوجین شاغل در دانشگاه اصفهان. **فصلنامه خانواده پژوهی**. سال اول، شماره‌ی ۲.

۱۴. کرمی نوری، رضا؛ مکرمی، آذرخش؛ محمدی فرد، محمد؛ یزدانی، اسماعیل.(۱۳۸۱). مطالعه‌ی عوامل مؤثر بر احساس شادی و بهزیستی در دانشجویان دانشگاه تهران. **مجله‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی**، سال سی و دوم، شماره ۱.
۱۵. مرادی، مریم؛ جعفری، سید ابراهیم؛ عابدی، محمد رضا.(۱۳۸۴). شادمانی و شخصیت. **تازه‌های علوم شناختی**، سال ۷، شماره‌ی ۲.
۱۶. میر شاه جعفری، ابراهیم؛ عابدی، محمد رضا؛ دریکوندی، هدایت‌الله.(۱۳۸۱). شادمانی و عوامل مؤثر بر آن. **ماهنامه علوم شناختی**، سال ۴، شماره ۳.
۱۷. نشاط دوست، حمید طاهر؛ مهرابی، حسینعلی؛ کلانتری، مهرداد؛ پالاهنگ، حسین؛ سلطانی، ایرج.(۱۳۸۶). تعیین عوامل مؤثر بر شادکامی همسران کارکنان شرکت فولاد مبارکه. **فصلنامه خانواده‌پژوهی**، شماره‌ی ۱۱.

منابع انگلیسی

1. Argyle, M. & Lu, L.(1990) The happiness of extroverts personality and individual differences , 77 , 1011-1017
2. Argyle, M.(2001)The psychology of happiness: London: Routledge
3. Diener, E., Emmons, Larsen, R., Griffin, R.(1985)The satisfaction with life scale.The society for personality assessment.Inc , 71-74
4. Imhonde, Henry, Oyaziwo Aluede.(2008) Effective communication, Educational qualification and age as determinants of marital satisfaction among newly wedded couples in a Nigerian university, *Pakistan journal of social sciences* 5(5):433- 437.
5. vanlaningham , Jody, Johnson, David and Amato, Paul. (2001)Marital happiness , martial duration and the u-shaped curve. *social forces*. University of North Carolina press , pp 1313-1341
6. Myers, D.(2000) The friends and faith of happy people *American psychologist* , 55(1), 56-57
7. Olson, Mccubbin; Wilson, M.(1989). *Families*. California: sage publication.
8. Schoen , Robert, Nan Marie, Aston , Kendra Ruther , Nicolas.(2000) *Woman's Employment , Marital Happiness ,and Divorce*. *Social Forces* , University of North Carolina press ,pp 643-662.
9. Brady, bury, Frank, Thomas. Steven, Beach. (2000)Research on the Nature and Determinants of Marital Satisfaction. *Journal of Marriage and the Family* ,pp 964-980
10. Veenhoven, R.(1984).*Data book of happiness*. New York: Reidel publishing company.

